

Vladimir Vidrić

Pjesme

SADRŽAJ

I. PJESME (1907)	4
U OBLACIMA	4
ROBLJE	5
ELIJE GLAUKO	6
DVA LEVITA	7
NA NILU	8
SCHERZO	10
POMPEJANSKA SLIČICA	11
DVA PEJZAŽA	12
<i>U travi se žute cvjetovi</i>	12
<i>Nebeski putnik mjesec</i>	12
POMONA	13
COENA	14
SILEN	14
JUTRO	15
MENTOR I PJESNIK	16
MRTVAC	17
PERUN	18
BOSKET	19
KIPOVI	20
NARODNA	20
NOTTURNO	21
PLAKAT	21
EX PANNONIA	22
GRIJEH	24
ROMANCA	25
GONZAGA	26
ADIEU	27
II. PJESME IZVAN ZBIRKE (1907) Objavljene 1899-1909.	28
LOVORU	28
PUTNIK DOMU SVOM	29
MRTVA LJUBAV	30
AMBROZIJSKA NOĆ	31
PUTOVAH...	32
SJENE	32
III. POSTUMA Pjesme i fragmenti	33
JEZUITI	33
PONIKNUH GLAVOM PONOSNOM...	33
DVIJE PARIJE	34
VRH MOGA ČELA...	35
BAKO VODI PJESMU...	36
NOĆ JE DOŠLA...	36
DAVNO SU SINULE ZVIJEZDE...	37

SANJAO SAM... ..	37
FRAGMENTI	38
NA PUSTU DRUMU... ..	39
ETO DIVNA SAMOVARA... ..	39
RJEČNIK	41
ABECEDNI POPIS PJESAMA	43

I. PJESME (1907)

U OBLACIMA

Na oblaku sam ponad mora bio,
Gdje mermer-stupi nose plavet neba,
I Zevsu sam se poklonio bogu
S vijencem o čelu i s lirom iz Theba.

A Zevs je divan bog. Razgaljen sjedi.
Prsa su mu široka i gola
I bijel je kao starac. On dok zbori
Silnu glavu spušta ko od bola.

On plašt prigrnu svoj i sam mi reče:
"Razlijetaju se preko neba ptice,
O, ti, koj' gledaš pučinu i nebo
I komu pada svjetal pram u lice;

I ti, koj' sniš o divnoj, nagoj ženi
Na tamno-modrom valu što se rodi,
Kad siđeš k zemlji, u jablana sjeni
Nad plug se sagni i za brazdom hodi.

I kad ti padne znoj na čelo tío
Pod oblacima istog ovog neba,
Zatajit ćeš me rad muke i hljeba."
- Na oblaku sam ponad mora bio.

ROBLJE

O, kako je pusto, kako je tužno!
Sunce pada za gole planine,
Daleko tamo na krvavo nebo
Vijor povija oblačine.

A kipi more. - Nad talasom talas
Pjenav se diže i šumeć se sliva.
Vijore ptice lupajuć krili,
A stenjuć o boku lađa pliva.

Ogromna, crna. Na svijetloj provi
Vrzu se sapeti ljudi i žene
I lamaju ruke i nijemo plaču,
A kose im lete raspletene.

Stištu prsi i grče ruke,
Okovane pružaju k nebosklonu,
Sa tala se dižu i kažu i kažu,
Gdje sunce tone na stranu onu.

Daleko tamo u onom kraju,
Vijor gdje hući, vijor gdje huji,
Daleko u demonskoj onoj oluji
Vidješe žal i domaju.

ELIJE GLAUKO

Elij Glauko - njegovih imena
Povjesnička ne zna uspomena -
Elij Glauko ima robinjicu,
Plavokosu barbarku, Njemicu.

Elij Glauko - ima vjerovnika,
Senatora starca raskošnika,
I dva crna, neugledna stvora:
Dva trgovca Grka spreko mora.

"Prijatelju, daj mi robinjicu,
Rado ću ti vratit obveznicu
I dat ću ti čašu od kristala,
Lukul nema takova pokala.

Na njemu su nimfe urezane,
Gdje se plahe po šikari bane,
A po dršku geniji su nagi!
Daj barbarku, pa ga uzmi, dragi!"

"Čuj me! Ako ti je možda žao
Robinjice što bi meni dao,
Gozbu dajem - dođi danas k meni,
Brzo će te proći čari njeni -"

Vele Grci: "Glauko, nemoj tako!
Ti razmisli trijezno i polako.
Dajder nama svoju robinjicu,
Platit ćemo njemu obveznicu.

Dat ćemo ti mjesto tog pokala
Zlaćan prsten s okom od opala
I tu kesu - metni je u grudi,
Uzmi, Glauko - u zdravlje ti budi!"

Sluša Glauko srca uzrujana:
Barbarka mu ljubav mladih dana -
Važan slučaj! Teško mu je reći,
Teško s' vrča, zlata, nje odreći.

A robinja šuti... Kupci glade brade,
Teško da joj petnaest ljet' imade.
Kao da se boji? - Nuto plače zloća,
Tare suze s lica - rosu s voća.

Ah, u nje se samo srce cijepa!
Svršila se jedna sanja lijepa!
Elij nema više robinjice,
Plavokose barbarke, Njemice.

DVA LEVITA

Granitan je pridvor hrama.
Nebo plavi, zvijezde sjaju,
I vidi se tihi mjesec,
Gdje lagano tone gaju.

A gledu ga s tavnih dveri
Dva levita veličajna,
U rukuh im plešu svjetla,
A riza im modro-sjajna.

Sad govori levit s desna
Kao da se od sna prenu:
"Car Salamun bdi na logu,
I cjeliva blijedu ženu!"

"Divnu ženu!" veli drugi,
Pa obara mraznu glavu,
A vjetar im striže luči,
I ljulja im sjenu plavu.

"Divnu! divnu!" - Dva levita
Kao da su molit stala...
- Al je bijela mjesečina
Po stubama hrama pala.

NA NILU

I.

Nebo se plavi
U tihoj noći,
Val se razlijeva
I pjenu sipa.
Nijemo se kočē
S obale Nila
Dvije goleme glave,
Dva crna kipa.

Zlatna se šajka
Ljulja na valu
Posuta cvijećem,
Prekrita svilom.
Fenjeri plamte,
Udaraju vesla,
Zlatna se šajka
Zavezla Nilom.

U zlatnoj šajci
Bugari harfa.
Nojca je tiha,
Bajna i mila.
U zlatnoj šajci
Prosniva sanak
Na grudih roba
Kraljica Nila.

"Od ljubavi mrijem,
Nebogi robe,
I kako zvijezda
Plave visine
Nemirna dršće,
Samotna gasne,
Za tobom tako
Kraljica gine."

Bugari harfa,
Krše se vali,
Udaraju vesla,
Izmiče doba.
O tihoj noći
Pod zvjezdanim nebom
Kraljica Nefris
Miluje roba.

II.

Dva kamen-kipa
Pjevaju zoru.
Rujna se para
Biba nad Nilom,
Plameno sve je
Pokrito nebo
Žeženim zlatom,
Krvavom svilom.

Do bijelih stuba
Ljulja se šajka.
Rosna ju trska
Napolak skrila.
Uz bijele stube
Uzlazi tiho
S vijencem o čelu
Kraljica Nila.

Na dnu od šajke
Rob sanak sniva.
Krasna mu glava
Na grudi pala.
Tiho se budi,
Doziva tiho
Crnog brodara
S kamena žala.

"Odriješi šajku,
Dobri brodaru,
Nek ju ponesu
Valovi silni,
Pusti da divni
Sanak dosnivam.
Kraljici pozdrav
Reci umilni."

Dva kamen-kipa
Pjevaju zoru,
Zlatna se šajka
Zavezla Nilom,
Plameno sve je
Pokrito nebo
Žeženim zlatom,
Krvavom svilom.

SCHERZO

Crni Židov Jezaija
Na sivom magarcu jaše
I diže se u stremenih
I viče i zove i maše.

"O, ljubim vas, o, sunca mi,
Ljubim vas, čarobne žene,
O, prospite kosu na bijelu grud
I dođite do mene."

Lijepo su djevojke bježale
U onu visoku travu,
Samo je Sali ostala
I stidno spustila glavu.

Do nje se Židov sagnuo,
Pa je u sedlo diže,
Jednom je rukom grlio,
Drugom u njedra siže.

Iz tanane, svilene košulje
Biserni đerdan vadi -
Magarac uši spustio -
Vjetrić leti i hladi.

Vjetrić se nebom zalijeće,
I sunce šeta i pali.
O, sjeti se, Sali, o, sjeti se
Kad smo te djevicom zvali.

POMPEJANSKA SLIČICA

Tamo u dolu, gdje lovori šume
I srebrene vode teku,
Kučaju srca. - Crni satiri
Rumenog ovna peku.

Pod svijetlim panjem penje se plamen,
Ožarene dršću grane,
O grud satiru sakriva žena
Obraze milovane.

A oko' u okol skaću satiri,
Pak se rozima biju -
Krčage nose - krčage vuku,
Slađano vino piju.

I vjenčav se liščem vinjage bujne
Buku podižu divlju.
Kučaju srca. S ljupkog se gaja
Bijele nimfe ozivlju.

DVA PEJZAŽA

I.

U travi se žute cvjetovi
I zuje zlačane pčele,
Za sjenatim onim stablima
Krupni se oblaci bijele.

I nebo se plavi visoko
Kud nečujno laste plove; -
Pod brijegom iz crvenih krovova
Podnevno zvono zove.

A dalje iza tih krovova
Zlatno se polje stere
Valovito, mirno i spokojno -
I s huma se k humu vere...

II.

Nebeski putnik mjesec
Lako je odskakivo
Nad svijetlim oblačnim rubom
I opet u nebo plivo.

I kad sam otvorio prozor,
Blistav od kapi kiše,
Trznula se je grana
I još se lagano njiše.

"Gledaj - glas mi se javi -
Iskrice noći lete..."
I vidjeh u rosnom grmlju,
Gdje blisnuv - ginu i - svijete.

"Tko mi to kaza?" - viknuh,
Al grmlje i bašta sniva,
Tek mjesec nad svijetlim rubom
Naglije hiti i pliva.

"Zdravstvuj!" - i smijeh se pronije.
Il prosu se šaka pijeska?
Ja ne znam. - Na mokrih stazah
Tiha se voda ljeska...

POMONA

Na balkonu vile herkulanske
Prazni žarke kapljice kampanske
Starac Marcus Antoninus Drusus;
Za gracije - kako je već usus.

Sunce pali. Baš ispod balkona
U sjenici kćerka mu Pomona
Iz prikrajka kradom pogledava
Na herkulska leđa roba Clava.

Do naslona njena crn se koči,
Svoje crne oči snatreć toči,
A lepezu grčku tužno vije,
Trzaju mu ruke obadvije.

Tu će otac dobrodušnim tonom:
"Što mi radiš, kćerco, pod balkonom?"
A ona se zaklanja do zida:
"Čitam, veli, stihe od Ovida."

Sluša kćerka. Otac ne silazi.
"Kako tebi podnevo prolazi?"
Brzo tada za uzvrat će ona.
"Čitam, veli, knjigu od Catona."

A kad bi se našla dobra duša
Da i roba pita i sasluša,
Taj bi reko: "Od tuge pogibam,
Moje srce leti k libijskim kolibam."

COENA

... I senator puni čaše vinom.
U pô smijeha toči kaplje zlata,
Pak amforu rukom obuhvata,
A na ruci prsten sja s rubinom.

Drug mu bijel, u snijegu svojih dana,
Oko vedra čela svio ruže.
Crno grožđe robinje mu služe,
A dršće im posmijeh sa usana.

Gleda starac, blistaju mu oči,
I crvene usne cjelov zbore.
Sunce na stol sja u pô amfore
Što grgoćuć svijetlo vino toči.

Gleda starac - i pogleda nice.
Drug s amfore žalobno mu kima
I kristalnu čašu teško prima,
A uz njih se jate robinjice.

Tako sjede starci. Riječ ne gube,
Jedan k drugom saginju se milo.
Kučaju se - ko da im se sniva,
Kučaju se, pa se sami ljube.

SILEN

U poljskoj vodi tiho mjesec sijeva,
A s grmlja pada preko puta sjen.
Silena vodi bahantka i pjeva,
A s krupnim vrčem koleba Silen.

Polako ide, smije se - i sluša:
"Boginjo, šapće, ustavi se čas"
K zvjezdanom nebu vrč okrenuv - kuša
I sloni uz nju, bijel i sijedih vlas'.

I tako idu kud se grmlje crni,
Odmiču - staju - dubok smijeh je čut.
Putniče, sustaj, ogledaj se, svrni;
Gle, mjesec sja - i tvoj se bijeli put!

JUTRO

Svitaše. Još bi tama u lugu.
Pan se ukaza s omašnim mijehom.
On stupi na čistac pod jasiku tanku
I tu se oglasi smijehom.

Plahe su sjene došle iz tame
I plesat stale na zelenoj travi.
Bile su divlje plavojke Nymphe
S bijelimi vijenci na glavi...

A svitaše jutro. Rosa je pala,
Pa se u krupnih kapljah blista.
Sja jutarnja zvijezda. Dršće i trepti
Jasika širokog lista.

Pod jasikom ljupko žamore dude
I igra kolo naoko Pana.
A šumi lug - to ide vjetar
O prvom osvitu dana...

MENTOR I PJESNIK

Isluženi augur tremovnikom
Nosi žaru s Jupitera likom.
I teška je, puna je sitniša,
Dadoše ga ljudi s okoliša.

Ovdje stoji statua Atene,
Uz nju dobra slika sove njene,
A u kutu do te mudre ptice
Sklonuo se mladić kriomice.

Kad ga augur spazi, on će njemu:
"Što ćeš, stranče, u tom božjem trijemu?"
Mladić veli poniknuvši nikom:
"Dobri - rad bih bio svećenikom!"

"Tako - znaš li službu?" "Kako ne bih!
Za tajnama žudim, reć ću tebi,
Pobjego sam iz očinjeg doma,
O, primi me, oče - primi odmah!"

Augur igra prstima po žari:
"Ti bi rado znao svete stvari?
Bene - ostat možeš, cijenit znamo
Dobru volju, daj se strpi samo.

Danas, radi pobjede nad Gali,
Jupiteru žrtven krijes se pali;
Zaštite se u bogova prose
I guske se u ophodu nose.

Slušaj savjet, uzmi žurno jednu,
I pristani, kad nosači grednu,
Počni zvanje. Teško je početi,
Per aspera k zvijezdama ćeš doprijeti."

I mladića u dvorište voda.
Uze gusku i bijednome poda.
Taj se zbuni, ipak pticu hvata,
Pa s augurom nalegnu na vrata.

Putem misli: - "Po mudrome slovu
Podadoh za gusku Ateninu sovu."
A ja mislim, ovo je početak,
Kom će konac biti augurski haljetak.

MRTVAC

Crnom zemljom preoranom
Razlile se vode sjajne,
A oblaci nebom plove
U tišine veličajne.

Mirno lebde, tiho plove
K svijetloj pruži nebosklona;
Tako lebde ponad zemlje
Od početka, od iskona.

S kamena po crnoj zemlji
Val se dima povijava.
Ukraj žrtve utrnute
Oboreni starac spava.

Ubila ga ruka silna,
Vječno jaka, vječno živa,
Što živote rasipava
I živote utrnjiva.

Ubila ga i sad leži,
U nebo mu gleda glava -
Mirno trune, a nad njim se
Dim na zemlju povijava.

PERUN

Na travnom brijegu, nad sedam voda
Gromovnik Perun vlada,
Lagano drijema i žezlo spušta
I sijeda mu glava pada.

Naoko njega vjetrovi lijeću,
Nestašna djeca neba,
Radnici božji što zemlju kite
I zemljici donose hljeba.

S njima on starac vodi zbore,
I pita što nose s vodâ,
Što nose s lugova, što nose s dola,
Od milog mu slavskog roda.

A oni lete i biju krili
Naoko starca Peruna,
I bacaju voće i zlatno klasje
Na podnožje njegovog truna.

I leteć viču: Pomiluj, bože!
Kamene čaše kruže!
Odjekuju polja! Tvoj narod se gosti -
A goste djevojke služe.

U bučnom kolu blagoslov zbori
Tvoj pjesnik, kralj od kraljeva -
U nebo upire slijepe oči
I divnu ti pjesmu pjeva.

BOSKET

S bosketa u svijetlu livadu,
Kud danje oblijeću ptice,
Pada travom debeli sjen
I pola mi krije lice.
Ja stojim, pjevam i ludujem
I pjan udešavam žice.

"Gospe, hvatat ću ptičicu
Što pojuć sjeda na granu,
Ma i grančicu slomio
Snježnu i rascvjetanu,
Gospe - ja ću je donijeti,
Kad oblaci blijedjet stanu,

Večernji oni oblaci
Što ti lebde nad dvorom,
Gdje se bijele lukovi
Za tavnim, za šumnim borom.
Gospe, donijet ću ptičicu,
A ti je ispusti zorom.

Ja ću je isto čekati
Uz jutarnji sjen bosketa
Koj' odmnijeva sav od pjesama,
Jer u ljubavi cvjeta -
Gospe, gdje uza nj uzdišem
Već dva sunčana ljeta."

KIPOVI

U omrklom parku jablani
Bunar okružuju bijeli,
Gdje smo ja i gospoja
Kao saneni sjeli,
Dok tavni - šume i tuguju
Gordi i neveseli.

Laki na nebu oblaci,
Svijetle pahulje dana,
Lebde i gasnu nad jablani.
I dalje od šumnih grana,
Nad livadom - blijede i putuju
Put tihih i neznanih strana.

A gledaju za njima kipovi
U grmlju i sa čistine,
Pobijeljeni. - Lire kamene
Stisle su ruke njine:
Hladni su bozi ljubavi
I zamiču hladni u tmine.

NARODNA

Rumena ružo Lelijo,
Eno se oblak dijeli,
Nad zelen je pao vinograd
Pa se kida i bijeli.
Dunut će vihar s livada,
Svijetlo će sunce sinut,
Moj će se soko razbojnik
Visoko k nebu vinut.

Rumena ružo Lelijo,
Daj da ti ljubim oči.
Vrana mi hata osedlaj,
Golem mi pehar toči,
Te da projašim čaršijom
I poviknem sijeda striku,
Lelijo, neka i on zna
Kada obidoh diku!

NOTTURNO

Dignuv na ruke ženu
Mag je na stube stao,
I na sjajno mu tijelo
Srebren je ures pao.
A lice mu bilo bijelo:
Ko u snu gleda i sluša
I kao stakleni val
Roni se njegova duša.

Zvijezde se roje visoko
I dasi će sad da krenu,
U zraku se kupa mjesec
I sipa svjetlo i sjenu.
A krasna se žena budi
I grud joj otajno diše
I svilne vjeđe obara
I noć je i - biva tiše.

PLAKAT

Kud pade snijeg bjelasaju se staze,
Na hrdih stijenah bijele se i ginu.
U snijegu stope. Blijed se ljulja mjesec
U svijetlih krpah što po stijenah plinu.

A podno stijena sjaji timor-šuma,
I ledna, snježna, ruši se i sniva
U plavet doli - gdje u staklu voda
Tavna slika mitskog grada pliva.

Ja vrač sa hridi slazim uklet, silan,
I k mraznom srcu stištem cimbal snova;
Po jasnom snijegu plave mi se stope,
A sjen moj pada kao plašt bogova.

EX PANNONIA

Kad smo pred osam ljeta
Za crnim panonskim lugom
Gradili zaseoke
I zemlju orali plugom;
I kad smo kraj mutnih voda
Dizali bijele ville -,
Onda su noći divne,
Jasne i mjesečne bile.

One sam jedne noći
Hodao carskim drumom,
Ladne su drhtale zvijezde
Nad tiho prosjalom šumom.
A mjesec je gledao s visa -
Vrh zgradâ i s arhitravâ.
I uz put se blistala voda,
Kud crna proniče trava.

Kod bijele posljednje zgrade,
Što sjenu baca u vodu,
Veslo je sijedi stražar
I crn se digo na brodu.
I on me opaziv viknu
Kao kad Haron zove,
I glas mu uginu mukli
Pod zvijezdama noći ove.

Spustih se k njemu kraj zida,
A srce mi zakuca živo:
Leš je ležo u travi
I još je napola plivo.
Leš je ležo - i vidjeh:
Bila je divna žena,
Obasjano bilo joj čelo
I grud se bijelila njena.
I tako mi jasnog neba!
Bila je kao Diana.
Po vodi i ladnom tijelu
Kosa joj pala vrana - -

A mi je digosmo muče
- Ja i moj Haron stari -
Grubim je pokrismo plaštem
- Nijemi noćni grobari.
Mi se uspesmo k drumu
I krenusmo pustih grudi;

Iza nas kriknu ptica
Što noću vodama bludi --

Kad dodosmo k bijelom dvoru
Raznije se lavež pseta.
I vidje se gospa Flava,
Gdje na dvor preda me šeta.
U dvorište legoh mrtvaca
I viknuh barbarskog roba.
On proplaka - nadnijev se svjetlom
I svjetlo ih poli oba.

Još ga i danas vidim,
Gdje plaćuć na kamen kleče
I tužne raskriliv ruke
Blago mi nazva večē
Da pustim, moli me tužno,
Sputana crna mu druga.
Otac je, kaže, njezin -
I ubiti će ga tuga.

Po kamen-pločniku dvora
Dovesmo uznika bijedna,
Crna ga osula brada -
Ruka mu bijela i ledna.
Teško je stupo i diso
I crnu obarao sjenu.
Vidjev ga: - poliše suze
Tanku mi gospođu ženu.

A kad se on sagnu k robu
I nemoćno počē da gleda,
"Idimo!" šanu mi ona,
I trznu i - posta blijeda.
A mene, da pravo kažem,
Kosnu se suza njina:
"Idimo, rekoh, a njemu
Podajte krčag vina."

Dugo je stajao barbar -
Nijem kraj bijeloga zida,
A onda je tužno zapjevo
Ko da se srce kida.
I kad mu dodoše s vrčem,
On je tek mutno gledō;
I sjedeć držo na krilu
Tijelo divno i blijedo.

Skut joj je - kažu - milovo,
Ko boginji koja spava.
Vidjela ga s balkona
I moja gospoja Flava.
A krčag je bliže primako,
I svu noć je plako i pjevo,
I svu noć su drhtale zvijezde,
A mjesec s visoka sijevo.

GRIJEH

Ja vidim grijeh. Gle! gola, divlja hrid
I oblak tavan, vihrom raskidan,
A s hridi zublja. Krvav joj je žar,
I pada u noć i u okean.

U svjetlu zublje stoji djevojka,
O prsi stište veo razderan,
I groznu palu diže ko u snu,
A pogled joj je tmast i užasan.

Pred njom se svija svjež i krvav leš,
Razgaljen, bijel - i gavran klikće vran,
I negdje dal'ko zviždi oluja,
Ko da se smije demon razuzdan.

ROMANCA

Vitez Leon, pobjednik Moriskâ
I miljenik gospâ i huriskâ,
Čeka da se s Don Dijegom bije,
Čeka zgodu sto brže što prije.

Do crkvice svete Izabele,
Gdje se puti križaju i dijele,
Gdje k Sierru širok pogled puče,
Susreli se i zastali muče:

Nagnali su hatove u travu,
Začeli su zabavu krvavu,
Vikali su. Uzdizali štite,
Potezali demeškinje vite.

Sada povik! Strijelom sablja zviznu.
Padne šljem Leonu - konj mu kliznu.
Prosuše se bujne vrane kose,
Skrenuše se oči ko da prose.

Smrt je blizu, vidi se po dahu.
Prska krv po kamenu i prahu;
Al je pala sablja osvjetnika
Na crvene usne raskošnika - -

Dotle Don Dijegu žena Blanka,
Bjeloputna lijepa Kastiljanka,
Med ružama sniva na altani,
Vlasi su joj plavi, raščešljani;

Kad on pride k njojzi - zbunjen susta.
Teško j' diso, drhtala mu usta.
I dugo je stajao' i tako -
Jedan paž ga vidje gdje je plako.

GONZAGA

Sveti Alojzij iz Španije,
Histerični klerik sa krinom,
Koj' je cjelivo lubanje
Slatkom i strasnom gorčinom,
Sastao se na stubama
Pred zlatnom božijom dveri
S jednom u crno zavitom,
Blijedom i noćnom kćeri.

Ona je rekla: "Gospodine,
(Tužno podignuv oči)
Ja čekam. Strah me je anđela
Što se na dveri koči."
A svetac je halje skupio:
- "Idi mi, griješe, s vida!"
Na njegov su obraz banule
Bolesne ruže stida.

Da, svetac je halje skupio,
I pošo je uza stube,
I nije se ni osvrnuo
Na jecaj zemaljske ljube.
Al se je anđel ganuo
I rekao: - "Prečasni, stani,
I koji su mnogo ljubili,
I oni su Bogu zvani."

I sam se je anđel dignuo
Da vodi djevojče blijedo,
Alojzij je uto kleknuo,
A sve je čudnije gledao.
I kako se je zadivio,
Oduljilo mu se lice;
Baš tako ga vidjeh slikana
U ruci usidjelice.

ADIEU

O moja je leđa lagano
Kucnula mandolina
I moj se je kaput raskrio.
Purpurna pomrčina
Moje je vjede prekrila
Od sunca, vjetra i vina.

A moja se ruka ganula
Koja pjesmice sklada,
Svijetlu je suzu utrla
Što mi sa zjenâ pada.
- Tako silazim, gospojo,
Stubama tvajega grada.

II. PJESME IZVAN ZBIRKE (1907) Objavljene 1899-1909.

LOVORU

Znaš li lovor, cvijeće žuto-bijelo,
Štono kiti Sparćaninu čelo,
Što Rimljana praćaše u boj!

Slava znači njegova kita svaka,
To je znamen starijih junaka,
To nek bude, brate, znamen tvoj!

Našim kraljem vjenčavaše glavu,
Našu i sad još raznosi slavu,
Naše bojne pjesme prati poj!

Nek nas dakle, braćo, lovor vodi:
K boljoj sreći i slobodi,
Nek nas uči ljubiti narod svoj!

Lovor, 1889.

PUTNIK DOMU SVOM

S gorice se put moj vije,
Dol se puši, more vrije;
Svud te tražim pod nebesi,
Uzdah uvijek pita: gdje si?

Preradović

Iz daleka eto svijeta,
Gdje ništ' mila naći nije,
Krećem iza dugih ljeta,
S gorice se put moj vije.

Oblaci se gone pusti,
Vjetar duva, kiša lije
I natapa predjel pusti,
Dol se puši, more vrije.

Al ja stupam čvrstim krokom
K tebi, dome, gdje se krijesi
Moja zvijezda žarkim okom,
Svud te tražim pod nebesi.

Putnik jadan svijetom bludim,
Dome mili, sve mi jesi,
K tebi samo doći žudim,
Uzdah uvijek pita: gdje si?

Lovor, 1889.

MRTVA LJUBAV

(U stilu legendarnom)

Na obronku prama meni niču hridi raskidane,
Niču ceste zavojite, niču stijene obasjane.

A međ njima, ko na sagu, stoje tihi dvori bijeli,
Po njima su, nad njima su oblačići rujni sjeli.

Tamo kucnu zvonce smjerno - ko da sitan biser kanu -
Oglasi se i začuta; vjetrić prhnu, dašak danu -

I u jedan mah zaore iz daljine silna zvona:
Jaki njihov krik poleti preko neba vasiona.

A ugasnu sunce jarko. Zaljulja se i zatavni;
Još zarudi, još zaplamti - i sumor bi povrh ravni.

Ja sam stao. I uporno gledao sam nijemo, nujno,
U duši mi pečal krenu nezamjetno i nečujno.

Iz mog oka probi kaplja. - Ja primakoh ruke dvije
I poniknuh - niz lice mi podjednako suza lije.

I ja znadem, ah, ja znadem, u tišini onih dvora
Usnula je moja ljuba od klouća, od umora.

Blijeda leži među cvijećem. Kloula joj trudna glava,
Nad čelom joj i nad kosom aureola podrhtava.

Vijenac, 16. 10. 1897.

AMBROZIJSKA NOĆ

Viču bozi - a nad njima visom
Zaplavila ona nojca silna;
U Olymp se zalijaše sjene,
Pjesma zvoni tiha i umilna.

Jače zvoni pjesma vječna, sveta -
U azurnoj dalji vasselene.
Pod granitnim svodom od oblaka
Pomalja se blagi lik Selene.

Zlatnu liru uze lijepi Sminthej
I u božjem krugu dira strune -
Stišalo se kolo od bogova,
Duše su im nijeme - tuge pune.

Tiho tada tugaljivo, milo,
Jasnim, vječnim putem i daljinom -
Zamrla je pjesma. Stoje bozi
Obasjani bajnom mjesečinom.

A med njima stoje Zevs i Juno,
Bijeli, silni, zagrljeni nijemo -
I govori Zeus:
"Pođi, Juno. Čas je, dah i život
U okrilju vječnosti zadrijemo."

Život, 1900.

PUTOVAH...

Mi vozimo se. Polagano kola
Uz brijeg nas vuku u ponoćnoj tami.
Daleko sjaju zvijezde - mi smo sami;
A pod nama se sjaji magla dola - -

Ko vestalka si, ko svetica nujna!
I ruke su ti voštane i blijede,
U mrak ti tone čelo, kosa bujna,
I tvoje usne kao da se lede...

I kao da se ledi svjetlost plaha
Sa zamagljene svjetiljke na kolih -
Na tamni plašt mi liježe poput straha,
I pline, kao suze što ih prolili...

Savremenik, 1909.

SJENE

Sav je obzor zarudio.
Dunuo je dah s poljanâ...
I lete u nebo oblaci:
Purpurni sancici dana...

S grmlja na žutu obalu
Živo prhaju ptice,
I ribar u čamcu nemirnom
K nebu obraća lice.

Obraća lice i sluša
Ariju sa nebesa -
S mrežom se ljulja, i saginje,
Sijedu kosu stresa.

I kako se ljulja, biba se
I čamac i on i sjena -
Ljulja se, pljuska, razilazi
Na zlačanih valih pjena...

Savremenik, 1909.

III.

POSTUMA

Pjesme i fragmenti

JEZUITI

Fragmenat

Iz užarena kamina
Padao je odsjev žara
Na dva para crnih nogu
I dva svilena talara.

A dva lica blijedila su
U potaji kraj kamina.
Sjedili su jezuiti,
A bio je mrak i tmina.

Sjedili su ko u grozi
Držeć svijetle ključe Rima.
I kraj one žarke vatre
Strujila je od njih zima.

A kada je plamen lizno,
Ko da stenje, ko da gine,
Ko satane preko poda
Strugnule su sjene njine...

Savremenik, 1909.

PONIKNUH GLAVOM PONOSNOM...

Poniknuh glavom ponosnom
I oborih je nice --
A teške suze kanuše
Na moje trepavice.
I dršćuć skut dohvatih njen
I pritisnuh na usta!
O, moja krasna ljubavi,
O, moja željo pusta!

Gle, grozne suze plačem ja
Od prijegora i boli!
O, moja krasna ljubavi,
Pomiluj me i voli!
I daj mi podaj jakosti
Da živim crne dane,
I da se luda ne latim
I čaše otrovane.

Ti sve si mi oduzela,
I krasne sne i nadu,
A prepuštaš me uboga
I očaju i jadu!
Do srca si me raskrila
I ranila me tamo!
O, moja krasna ljubavi,
Ta gdje si mogla samo?!

Glej, grozne suze plačem ja -
O, sagni se do mene,
I utisni mi cjelov bar
Na rasplakane zjene!
I digni me i vodi me,
Gdje sinje nebo plavi,
Dok mine me taj gorki čas
I nadem zaboravi!

O, vodi me u divlji lug
I na široko polje,
I pokraj drevnog doma mog
Do crkve bogomolje -
Gdje sve me je ostavilo,
Da pokucam na vratih
Djetinjih iluzija
I prvih snova zlatih!

"Vladimir Vidrić", 1924.

DVIJE PARIJE

Bilo je tiho, bilo je tužno -
Sunce je palo za gole planine.
Daleko tamo na krvavo nebo
Vihar je vitlo oblačine.

Poljem su išle dvije pariye stare,
Sumorne - s krpom odijela -
Leđa su njina pognuta bila,
Kosa je bila već bijela.

I bilo je tiho, bilo je tužno,
Vrane se dizale krikom:
Tog dana se prvom svi sljubiše ljudi -
Pred pravdinim spomenikom.

"Vladimir Vidrić", 1924.

VRH MOGA ČELA...

Vrh moga čela cjelov zaplanti,
I mir me zaokupi sveti.
I bi mi ko da ću pod usnom joj
Dahnut i mrijeti. -

I bi mi ko da sam posljednjom snagom
Polako dignuo velo
S predivna kipa i mrijuć da sam
Preda nj položio čelo.

I bi mi ko da me je sama Madona
Svetom zakrilila rukom
I na njen poziv da brijeg i dol
Umukoše mukom.

Ah, u grudi se mojih pokrenu demon,
Ah, u moje proniko žiće.
Ja hoću strast! Preda mnom drhtnu
Na svijetu najljepše biće.

I digoh se blijed; al bukti strast
I milinjem protrnu nijema -
Na gruboj mi usni ukočenoj
Ni trunka milosti nema.

Ja hoću strast!

Republika, 1951.

BAKO VODI PJESMU...

Bako vodi pjesmu, Heba toči,
Ovjenčana neuvelim cvijećem.
Sve je pjano! Sve je uzigrano
Divnim pilom, Bakovim umijećem.

Sve se kreće. Divne nage žene
Nad oblaci lebdeć kolo viju,
U rumene hvataju se ruke,
U usta se ljube pa se smiju. -

I žamore bozi. Nektar piju.
Kaplja pada niz čaše i grudi,
Iskričava promeće se zvijezdom
I ko zvijezda u svemiru bludi.

Grle se i ljube vječni bozi,
S usta njihov buči stih i vrije,
.....

Republika, 1951.

NOĆ JE DOŠLA...

Noć je došla pa je svuda tiho:
I u lugu i na bijeloj stazi
I pod nebom i pod hvojom tamnom
I pod zvijezdom koja izilazi.

I pod zemljom. - U visinah veljih,
U vedromu kolu od bogova:
Cimbal zvoni, ljuven stih romoni,
Kruži čaša i puni se snova.

Republika, 1951.

DAVNO SU SINULE ZVIJEZDE...

Davno su sinule zvijezde. - Oh, dođi s mramorna dvora!
Gle, trijemom stupova bijelih mirno se spuštaju sjene
I srebren se mjesec sjaji tamo sa plavetnih gora.
Oh, dođi, ljubljena moja! Oh, dođi po mene!

Gdje romon je vode, dođi! Gdje nisko padaju grane
I šume visoka stabla i najljepša zvijezda sijje,
Gdje biserna rosa kapa, kad ponoćni lahor dane,
Gdje se začarana ptica šumeć krili i krije. -

Mjesec kud čara, dođi! ... Oh, dođi, ljubljena moja!
Svjetal će alem blistat na Tvome snježnome čelu,
Na mojih će grudih počivat spokojno glava Tvoja,
Prekrasna Tvoja glava u čarobnom, snenom velu!

Oh, dođi! Po putovih bijelih davno se spuštaju sjene,
I srebren se ljeska mjesec tamo sa plavetnih gora.
Oh, dođi, ljubljena moja, dođi po mene!
Cvijeeće Ti metnuh divno, na uzlazu dvora!

Zagreb dne 9/III 1900.

Republika, 1951.

SANJAO SAM...

Sanjao sam da sam varvar
Ridih kosa, nagih grudi,
I da nosim teško koplje,
A da sunce jarko rudi.

Jarko rudi, zlatno sijeva
Izmeđ cvjetnih tankih hvoja.
Sanjao sam da sam varvar
Na zelenu polju boja,

Na zelenu bojnomo polju,
Gdje se vije pramen dima,
I gdje leže nagi leši
Pod visokim kedrovima,

I gdje poju blijede žene
Vijuć svoja bijela vela,
I gdje idu svećenici
Noseć žare od opijela,

I gdje praska tiha vatra
Sa lomače ubojnika,
A u dolu grad se viđa
Kao blijedozlatna slika.

A ja stojim, ja ga gledam,
Na ruci mi krv od boja,
A uza me tiho sloni
Zlatooka ljubav moja.

I ona me tiho gleda
Pa mi [...] i zbori.
Iz doline idu momci
I vika se njina ori.

Republika, 1951.

FRAGMENTI

[1]

Vijori vjetar i oblake goni,
U oblacima muklo tutnji zvono...

[2]

Topli je vjetar dunuo
I svio cvjetno drveće
I odnio rubac djevojci
Što jaglac u kosu meće.

A ona je za njim bježala
I našla u zelenoj travi...

[3]

Nebo je jasno i proljetno,
Duva vjetar s poljana,
I lete u nebo oblaci,
Purpurni sancij dana.

A ja te ljubim na obali,
Gdje sjajni protiču vali,
I kosu s lica odižem...

[4]

Ispleli smo zelen vijenac
Ja i drug moj još za rana...

Republika, 1951.

NA PUSTU DRUMU...

Na pustu drumu sniježi i vijori,
Po dubovima tvrda kora puca.
Pod dubom Pan leleče i kašljuca
I na pô slednut sa smrću se bori.

Sav bijel je Pan. Lijeću pahuljice,
U kudravo se runo pršeć pletu,
Poskakuju oko njeg, u svom letu,
Vrpolje se i biju ga o lice.

On divlje kriknu - i zamahnu rukom.
Tad drhtat stade plaho po svem tijelu
I prevali se na ledinu bijelu
I glavom klonu i zamuča mukom.

Narodni list, 17. 4. 1955.

ETO DIVNA SAMOVARA...

Eto divna samovara!
Vrije, buči, pjesmu pjeva
O ljubavi, o ljepoti
Što se smiješeć razodijeva,

Razodijeva i razvija
Djevojačke teške prame.
O, djevojko, krasna sjeno,
Procvala si, al ne za me.

Procvala si kao ruža,
U latica netaknutih,
Što se tamo tiho njiše,
Na [...] divnih putih.

I što samo tiho miri.
Ko da lije osjećaje,
U noć svijetlu, u noć divnu,
Gdje se zvijezda razaznaje,

Gdje se zvijezda tiho diže,
Srebren-ruža u Eonu,
.....

Književna tribina, 29. 4. 1960.

RJEČNIK

altana (tal.) - balkon

arhitrav (grč.) - greda koja leži na stupovima i veže ih

augur (lat.) - starorimski svećenik

bahantka - bakhantica, pratilica boga vina

Bahka (Dioniza), raspojasana žena

bene (lat.) - dobro

bosket (franc.) - šumica, gaj, šumarak

Caton - Marko Porcije Katon (234-149 pr. n. e.), rimski državnik, pisac i govornik, poznat po svome visokom moralu

Clav - izmišljeno starorimsko ime

coena (lat.) - gozba

Dijana - starorimska božica lova

dude - gajde

Ex Pannonia (lat.) - iz Panonije

genij (lat.) - božanstvo, dobar duh

girlanda (tal.) - ukrasni vijenac od ruža

Gonzaga, Alojzije (1568-1591) - tal.

redovnik Družbe Isusove. Poznat kao "djevičanski mladić" jer je kao paž na dvoru u Firenci položio zavjet djevičanstva. 1585 stupa u Družbu Isusovu, odrekavši se markgrofovstva. Zaštitnik mladeži i studenata.

gracija (lat.) - u antičkoj mitologiji jedna od triju sestara, umiljatih Zeusovih kćeri (Aglaja, Eufrosina, Talijska); prenes. lijepa žena

grednuti - poći

guske u ophodu - prema legendi, guske su spasile Rim od galskoga osvajanja, kada su se Gali pod okriljem noći ušuljali preko rimskih zidina, a guske gakanjem probudile građane

Heba - kći Zeusova i Herina, žena Heraklova; služavka bogova na Olimpu i boginja mladosti

herkulanski - koji se odnosi na Herkulanum, grad blizu Napulja kojega je 79. godine n. e. zatrpala erupcija Vezuva, čiji su ostaci nađeni očuvani ispod pepela

hrd - ponosan; snažan, silan

huriska (ar.) - hurija, ljepotica iz

muslimanskog raja

hvoja - grana

Juno - Junona, žena Jupiterova, vrhovna rimska božica

kampanski - iz Kampanije, pokrajine u južnoj Italiji (središte Napulj)

krin - ljiljan

levit (hebr.) - svećenik

Lukul - Lucije Licinije Lukul (oko 110-56 pr. n. e.), rimski general i bogataš, poznat po svojim raskošnim gozbama

Marcus Antonius Drusus - izmišljeno starorimsko ime

Moriski - Mauri, Arapi

nebosklon - obzor, horizont

Nymphe - na latinski način pisano nimfa, starogrčka niža boginja

Ovid - Ovidije, Publije Nazon (43. pr. Kr. - 17. po. Kr.) - starorimski pjesnik, autor čuvenih *Metamorfoza*; prognan na Crno more (Pont), gdje je i umro, piše dvije glasovite zbirke elegija *Tristia* i *Ex Ponto*

pala (tur.) - sablja

Pan - starogrčki bog šuma, pokrovitelj stada i pastira

parija (ind.) - u Indiji čovjek koji nije pripadnik ni jedne kaste, prezren i "nečist"

pečal - bol

per aspera (lat.) - dio latinske poslovice *Per aspera ad astra* - kroz trnje do zvijezda

plinuti - teći, plaviti

pompejanski - koji se odnosi na Pompeje, grad blizu Napulja kojega je 79. godine n. e. zatrpala erupcija Vezuva, čiji su ostaci nađeni očuvani ispod pepela

pridvor - trijem, hodnik

riza - svećenička haljina

samovar (rus.) - naprava za kuhanje čaja
scherzo (tal. šala) - malo glazb. djelo u živom tempu; ovdje slika, sličica
Selena - starogrčka boginja Mjeseca
Sierra (španj.) - gorje, planinski vijenac; u Španjolskoj postoji *Sierra Morena*, *Sierra Nevada* itd., ali se ne zna na koje se gorje misli
Silen - jedan od pratilaca boga Bahka (Dioniza); veseli pijani starac
sloniti - naslanjati
Sminthej (grč.) - jedan od pridjevaka boga Apolona ("tamanitelj poljskih miševa")
Sparćanin - Spartanac

Theba - Teba, starogrčki grad; Vidrić ga na stari način piše u pluralu ("s lirom iz Theba"), prema grčkom Thebai, odn. Tebe
timor - krš, kamenjar, stijenje
tio - tiho
tremovnik - trijem, hodnik
trun (grč.) - prijestolje, tron

usus (lat.) - običaj, navada

vestalka - čuvarica hrama starorimske boginje ognjišta Veste; vječna djevica
villa (lat.) - vila, ljetnikovac
vinjaga - vinova loza

ABECEDNI POPIS PJESAMA

ADIEU	27
AMBROZIJSKA NOĆ	31
BAKO VODI PJESMU...	36
BOSKET	19
COENA	14
DAVNO SU SINULE ZVIJEZDE...	37
DVA LEVITA	7
DVA PEJZAŽA	12
DVIJE PARIJE	34
ELIJE GLAUKO	6
ETO DIVNA SAMOVARA...	39
EX PANNONIA	22
FRAGMENTI	38
GONZAGA	26
GRIJEH	24
JEZUITI	33
JUTRO	15
KIPOVI	20
LOVORU	28
MENTOR I PJESNIK	16
MRTVA LJUBAV	30
MRTVAC	17
NA NILU	8
NA PUSTU DRUMU...	39
NARODNA	20
Nebeski putnik mjesec	12
NOĆ JE DOŠLA...	36
NOTTURNO	21
PERUN	18
PLAKAT	21
POMONA	13
POMPEJANSKA SLIČICA	11
PONIKNUH GLAVOM PONOSNOM...	33
PUTNIK DOMU SVOM	29
PUTOVAH...	32
ROBLJE	5
ROMANCA	25
SANJAO SAM...	37
SCHERZO	10
SILEN	14
SJENE	32
U OBLACIMA	4
U travi se žute cvjetovi	12
VRH MOGA ČELA...	35